

SAŽETAK PRESUDE

BALDASSI I DRUGI PROTIV FRANCUSKE OD DANA 11. LIPNJA 2020. GODINE ZAHTJEVI BR. 15271/16, 15280/16, 15282/16 i dr.

Kaznena osuda zbog poziva na bojkot izraelskih proizvoda nije bila nužna u demokratskom društvu

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva članovi su organizacije „Collectif Palestine 68”, koja je podržavala Palestinu u okviru međunarodne kampanje „Bojkot, otuđenje i sankcije” (Boycott, Divestment and Sanctions - BDS). Kampanja je pokrenuta nakon što je Međunarodni sud pravde dao mišljenje da su „izgradnja zida koji gradi Izrael na okupiranom palestinskom području, uključujući u Istočnom Jeruzalemu i oko njega, te s njim povezani režim, u suprotnosti s međunarodnim pravom”. Podnositelji zahtjeva su u jednoj velikoj trgovini pozivali su na bojkot izraelskih proizvoda. Izložili su proizvode za koje su smatrali da su izraelskog podrijetla te dijelili letke pozivajući trgovinu da prestane prodavati proizvode uvezene iz Izraela. Podnositelji su optuženi zbog poticanja na diskriminaciju. Kazneni sud u Mulhouseu oslobodio ih je optužbe, ali je žalbeni sud ukinuo prvostupanjsku presudu te proglasio podnositelje krivima i izrekao im novčanu kaznu u iznosu od tisuću eura te naložio plaćanje štete.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 7. Konvencije, podnositelji su tvrdili da su osuđeni za poticanje na gospodarsku diskriminaciju iako to djelo nije bilo obuhvaćeno Zakonom o slobodi tiska na temelju kojeg su osuđeni. Također, prigovorili su da je kaznena osuda zbog pozivanja na bojkot izraelskih proizvoda povrijedila njihovu slobodu izražavanja zajamčenu člankom 10. Konvencije.

OCJENA ESLJP-a

Članak 7.

Podnositelji zahtjeva osuđeni su na temelju članka 24. stavka 8. Zakona o slobodi tiska koji je predviđao kažnjavanje svake osobe koja je poticala na diskriminaciju, mržnju ili nasilje nad osobom ili skupinom osoba zbog njihova podrijetla ili (ne)pripadnosti određenoj etničkoj skupini, narodu, rasi ili vjeri. U prvostupanjskom postupku, podnositelji su oslobođeni optužbi jer predmetni članak nije obuhvaćao „ekonomsku” diskriminaciju, s obzirom da je potonja bila zasebno uređena stavkom 9. istog članka. Međutim, žalbeni sud je ukinuo prvostupanjsku presudu uz obrazloženje da su podnositelji poticali na diskriminaciju proizvoda iz Izraela, dakle diskriminaciju na temelju podrijetla proizvođača odnosno diskriminaciju „skupine osoba koja pripada određenom narodu“.

ESLJP se složio da predmetna odredba izričito ne obuhvaća poticanje na gospodarsku diskriminaciju, međutim prihvatio je navode tužene države da je Kasacijski sud i prije nastanka činjenica u ovom predmetu odlučio primjenjivati ovu odredbu na slučajeve poziva na bojkotiranje proizvoda uvezenih iz Izraela ([Willem protiv Francuske](#)).

Prema tome, s obzirom na sudsku praksu u relevantnom trenutku, podnositelji su morali znati da će vjerojatno biti osuđeni na temelju članka 24. stavka 8. Zakona o slobodi tiska zbog pozivanja na bojkot proizvoda uvezenih iz Izraela.

Stoga nije došlo do povrede članka 7. Konvencije.

Članak 10.

S obzirom na prethodno navedeni zaključak u vezi s člankom 7. Konvencije, ESLJP je zaključio da je miješanje u slobodu izražavanja podnositelja zahtjeva bilo propisano zakonom. Miješanjem se nastojalo zaštititi prava proizvođača ili dobavljača proizvoda iz Izraela na pristup tržištu, što je predstavljalo legitiman cilj „zaštite prava drugih“ predviđen stavkom 2. člankom 10. Konvencije. ESLJP-u je zatim ispitao je li miješanje bilo „nužno u demokratskom društvu“ u svjetlu načela navedenih u presudi [Perinçek protiv Švicarske](#) (st. 196. – 197.)¹.

ESLJP je istaknuo da je bojkot sredstvo pozivanja na prosvjed, stoga je u načelu obuhvaćen zaštitom iz članka 10. Konvencije. Međutim, poziv na bojkot predstavlja vrlo specifičan način ostvarivanja slobode izražavanja jer kombinira prosvjed s poticanjem na različito postupanje, tako da, ovisno o okolnostima, može predstavljati poziv na diskriminaciju drugih što je jedna od granica koju nikada ne bi trebalo prekoračiti u ostvarivanju slobode izražavanja. Međutim, poticanje na različito postupanje nije nužno isto što i poticanje na diskriminaciju.

U gore navedenom predmetu *Willem protiv Francuske*, ESLJP je utvrdio da je podnositelj u pozivanju na bojkot izraelskih proizvoda djelovao u svojstvu gradonačelnika te je pozvao na bojkot bez prethodne rasprave ili glasovanja u općinskom vijeću, što je značilo da nije mogao tvrditi da je potaknuo slobodnu raspravu o predmetu od javnog interesa. S druge strane, u ovom predmetu podnositelji zahtjeva bili su obični građani koji nisu bili vezani dužnostima i odgovornostima koje proizlaze iz mandata gradonačelnika i čiji utjecaj na potrošače nije bio usporediv s utjecajem gradonačelnika. Osim toga, podnositelji su pozvali na bojkot s ciljem poticanja rasprave među kupcima trgovine. Oni nisu bili osuđeni za rasističke ili antisemitske izjave niti za poticanje na mržnju ili nasilje, a trgovina nije od njih zahtijevala naknadu štete.

ESLJP je zaključio da je francusko pravo, kako je protumačeno i primijenjeno u ovom predmetu, zabranilo svaki poziv na bojkot proizvoda zbog njihova zemljopisnog podrijetla bez obzira na sadržaj, razloge i okolnosti tog poziva. Naime, nacionalni sud je u ovom predmetu općenito zaključio da je poziv na bojkot predstavljao poticanje na diskriminaciju i da ni na koji način nije bio obuhvaćen pravom na slobodu izražavanja. Pritom nije dokazao da je osuda bila nužna u demokratskom društvu za postizanje željenog legitimnog cilja.

Postupci i primjedbe pripisani podnositeljima odnosili su se na predmet od javnog interesa (poštovanje međunarodnog javnog prava i ljudskih prava na okupiranim palestinskim područjima) te su bili dio suvremene rasprave u Francuskoj, kao i u cijeloj međunarodnoj zajednici. Stoga je djelovanje podnositelja spadalo u područje političkog izražavanja koje je po

---

¹ Zadaća ESLJP-a nije zamijeniti ocjenu nadležnih nacionalnih tijela, nego preispitati odluke koje su ta tijela donijela na temelju članka 10. Pritom nadzor ESLJP-a nije ograničen na utvrđivanje jesu li ta tijela izvršavala svoje diskrecijsko pravo razumno, pažljivo i u dobroj vjeri, već ispituje je li miješanje bilo razmjerno legitimnom cilju koji se želi postići i jesu li razlozi koje su navela nacionalna tijela kako bi ga opravdala bili relevantni i dostatni te u skladu s načelima sadržanima u članku 10. uz prihvatljivu ocjenu relevantnih činjenica.

prirodi kontroverzno. To nije umanjilo njegov javni interes, pod uvjetom da nije prešlo granicu i pretvorilo se u poziv na nasilje, mržnju ili netoleranciju.

Osuđujuća presuda podnositelja zahtjeva nije bila obrazložena na način koji bi dokazao da je nacionalni sud proveo odgovarajuću ocjenu činjenica i primijenio načela sadržana u članku 10. Konvencije. Slijedom navedenog, ESLJP je utvrdio povredu tog članka.

PRAVEDNA NAKNADA

380 eura na ime imovinske štete

7.000 eura na ime neimovinske štete

20.000 eura na ime troškova i izdataka

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.